

DE KUSTBAROMETER

Door “indicatoren” of graadmeters in beeld te brengen, proberen wij te achterhalen of het kust- en Nederlands-Vlaamse Schelde-beleid voldoende aandacht schenken aan mens, natuur en economische ontwikkeling.

DE VRAAG:

Hoe belangrijk was en is de Belgische zeevisserij?

DE INDICATOR:

Historische trends in de Belgische visaanvoer en -vloot

DRIE HOOFDPERIODES, DRIE DOMINANTE VISSOORTEN OF -GROEPEN

De Belgische zeevisserij kende vanaf de 19de eeuw tot vandaag, drie opeenvolgende fasen, met telkens één dominante aangevoerde doelsoort of -groep: een ‘haring en sprot periode’ tot 1950, een ‘kabeljauw periode’ (inclusief andere kabeljauwachtigen) tussen 1950 en 1980, gevolgd door een periode die sterk gekenmerkt werd door belangrijke vangsten van platvis (pladijs en tong). Deze opeenvolgende exploitatiefases staan ook rechtstreeks in verband met de visgronden die door de Belgische vloot bevestigd werden. Dit waren achtereenvolgens de kustwateren voor haring, de IJslandse Zee voor kabeljauw, de zuidelijke en centrale

Noordzee voor de visserij op platvis, later ook gevolgd door de westelijke wateren (Engels Kanaal, Kanaal van Bristol, Ierse Zee).

Sinds de opstart van de visserijstatistiek in België (1929) bedroeg de totale aanvoer door de Belgische zeevisserij – zowel in buitenlandse als in Belgische havens – 3,3 miljoen ton. Na een maximum aanvoer van 80.000 ton in 1947, is de jaarlijkse aanvoer gestaag gedaald tot slechts 25% van deze piekaanvoer op vandaag. De belangrijkste soorten over de gehele periode genomen waren kabeljauw (17% van alle aanvoer) en haring (16%), gevolgd door pladijs (14%), tong (8%), wijting (6%) en roggen (6%). De economisch belangrijkste soorten (waarden gecorrigeerd voor inflatie) waren tong (31%) en kabeljauw (15%), gevolgd door pladijs (11%), garnaal (5%), roggen (5%) en tarbot (3%). Ongeveer 73% van alle aanvoer was afkomstig uit 5 van de 31 gebieden die door de Belgische vloot bevestigd werden. Twintig procent van alle aanvoer kwam uit de ‘kustwateren’.

VERANDERING IN VLOOTOPBOUW EN AANVOER

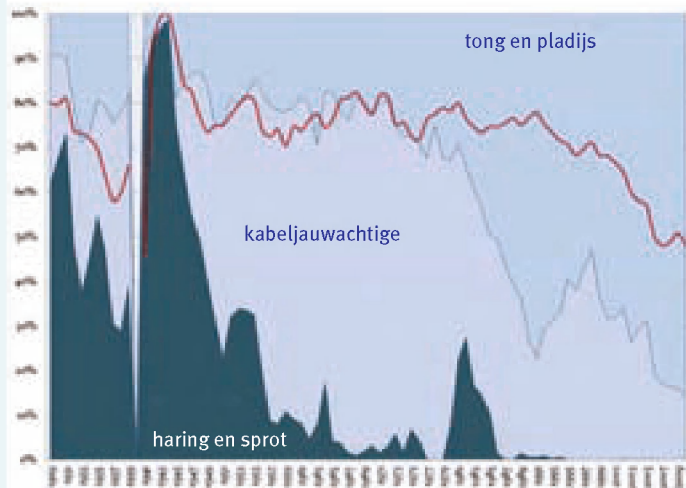
De grootte van de Belgische zeevisserij vloot bedraagt nu nog slechts 15% van die kort na de Tweede Wereldoorlog. Niettegenstaande het veel kleiner aantal schepen is het totale motorvermogen (kW) in die periode slechts met 5% gedaald. Dit komt omdat de gemiddelde tonnage (GT) en motorvermogen (kW) per schip respectievelijk met een factor 10 en 6 is verhoogd. Met name tussen 1955

en 1970 leidden structurele veranderingen in de Belgische zeevisserijvloot tot minder, maar krachtiger schepen. In de periode 1960-1975 alleen al, daalde de omvang van de vloot met 42%, van 430 naar 250 schepen. In de jaren 1950 speelde eerst de verschuiving in de belangrijkste visserijactiviteiten naar IJslandse wateren een rol (uitdovend vanaf de jaren 1970). En in de vroege jaren 1960 werden overheidssubsidies ingezet voor de aankoop van nieuwe (stalen) middelgrote motortrawlers en was er de introductie van de boomkor.

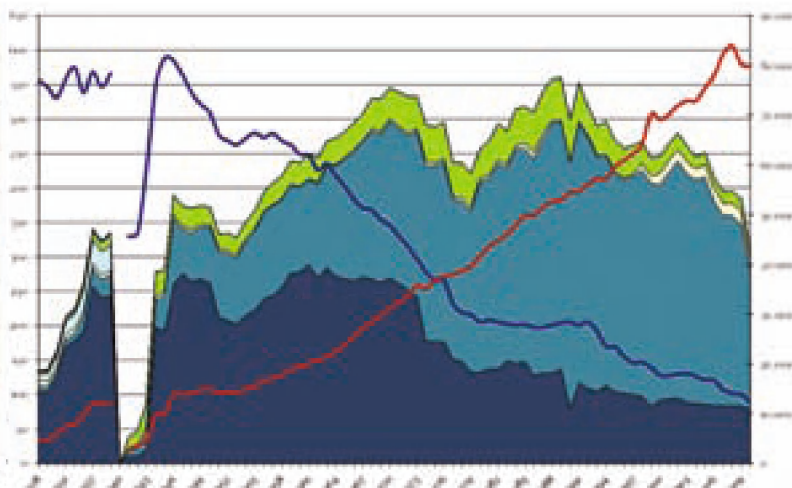
Specifieke programma's ter ontmanteling van schepen hadden vanaf 2000 ook specifiek het doel om de vlootcapaciteit te verminderen. Eind 2012 telde de Belgische commerciële zeevisserij vloot nog 86 schepen, met een totale capaciteit van 49.135 kW en bruto tonnage van 15.326 BT. De totale aanvoer van de Belgische vloot daalde met de omvang van de vloot en met de visserij-inspanning. Zo liep het totale aantal dagen op zee terug van ongeveer 91.800 dagen in 1938 tot 15.100 dagen in 2010 (-84%). De aanvoer (kg) per vaartuig per dag op zee of per dag vissen verdubbelde tussen 1938 en 2010.

Interessant is dat de gemiddelde prijs van de aanvoer (alle soorten, alle visgronden, alle visserijtakken samen) stijgt met de afnemende visserij-inspanning en met de daling van de totale aanvoer. Dit wijst er op dat de Belgische zeevisserij het verlies in de totale aanvoer geleidelijk compenseerde door zich te richten op soorten met een hogere marktprijs.

Ann-Katrien Lescauwaet

■ Aanvoer van de drie belangrijkste vissoorten/-groepen van de Belgische zeevisserij tussen 1919 en 2010 (haring en sprot, kabeljauwachtigen en andere rondvissen, en de platvissen pladijs en tong). De rode lijn geeft het percentage aan dat door de som van deze drie hoofdcomponenten wordt gevormd (AKL)

■ Evolutie in totaal geïnstalleerd motorvermogen (kilowatt kW) van de Belgische zeevisserijvloot, per haven (Oostende = donkerblauw; Zeebrugge = lichtblauw; Nieuwpoort = groen); aantal schepen (blauwe lijn) en gemiddeld geïnstalleerd vermogen (kW) per schip (rode lijn) 1928-2010. Bron: VLIZ HiFiDatabase (AKL)